

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**з виконання та оформлення випускних робіт слухачів
курсу підвищення кваліфікації за спеціалізацією**

«ПСИХОТЕРАПІЯ»

Освітня програма "ПСИХОАНАЛІТИЧНА ПСИХОТЕРАПІЯ»

Спеціальність: 225 Медична психологія

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я

*Рекомендовано кафедрою психології
Зігмунд Фройд Університету Україна
Протокол № 5 від 22.01.2025*

Рецензенти:

Ю. Я. Мединська — кандидатка психологічних наук, доцентка, сертифікована психоаналітична психотерапевтка, тренінгова аналітикиня та супервізорка Української спілки психотерапевтів та Української конфедерації психоаналітичних психотерапій, Львівський психоаналітичний інститут ментального здоров'я
К. К. Сігута — лікар-психіатр вищої категорії, сертифікований психоаналітичний психотерапевт, тренінговий терапевт та супервізор Української асоціації психоаналітичної психотерапії

Відповідальна за випуск:

М.С. Великодна, кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри психології
Зігмунд Фройд Університету Україна

Уклали:

М.С. Великодна, кандидатка психологічних наук, доцентка, сертифікована психоаналітична психотерапевтка ЄКПП, доцентка кафедри психології Зігмунд Фройд Університету Україна
Г.П. Лазос, кандидатка психологічних наук, доцентка, сертифікована психоаналітична психотерапевтка ЄКПП декан факультету психології Зігмунд Фройд Університету Україна
Т.В. Писаренко, докторка філософії із психотерапії, сертифікована психоаналітична психотерапевтка ЄКПП ректорка Зігмунд Фройд Університету Україна

Методичні рекомендації з виконання та оформлення випускних робіт слухачів курсу підвищення кваліфікації за спеціалізацією «Психотерапія». Освітня програма «Психоаналітична психотерапія» / уклад. М.С. Великодна, Г.П. Лазос, Т.В. Писаренко. — ЗФУУ, Київ, 2025 — 12 с.

УДК 159.9 (079.1)

© Великодна М.С., Лазос Г.П., Писаренко Т.В., 2025

© Зігмунд Фройд Університет Україна, 2025

ЗМІСТ

Вимоги до змісту випускної роботи.....	4
Вимоги до оформлення випускної роботи.....	9
Додаток 1 Зразок титульного аркуша.....	11
Додаток 2 Зразок оформлення списку літератури.....	

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Підсумкова атестація слухачів курсу підвищення кваліфікації за спеціалізацією «Психотерапія» (освітня програма «Психоаналітична психотерапія») передбачає написання та публічний захист випускної кваліфікаційної роботи.

Допуск слухачів до захисту відбувається за наявності випускної роботи, оформленої за вимогами, визначеними цими рекомендаціями, електронна версія якої надсилається до навчально-методичного відділу Зігмунд Фройд Університету Україна не пізніше, ніж за тиждень до її захисту. Електронні копії усіх випускних робіт розміщуються на репозиторії Зігмунд Фройд Університету Україна і доступні у мережі Інтернет.

Мета випускної роботи — продемонструвати засвоєння слухачем чи слухачкою отриманих теоретичних та практичних знань у галузі психотерапії загалом та у застосуванні методу психоаналітичної психотерапії зокрема. Під час написання і захисту випускної роботи слухач чи слухачка курсу мають продемонструвати сформоване психоаналітичне мислення та використання принципів практики, базованої на доказах, на матеріалі одного веденого психотерапевтичного випадку.

У ході підготовки випускної роботи слухачам пропонується дотримуватись такого **плану**:

1. Опрацювати всі надані лекційні та практичні матеріали, запропоновані в межах курсу підвищення кваліфікації «Психотерапія» за освітньою програмою «Психоаналітична психотерапія».

2. Обрати 1 психотерапевтичний випадок із власної практики, веденої під супервізією. Обов'язковим є попереднє узгодження з цим клієнтом чи пацієнтом, що випадок буде описано та оприлюднено зі змінами для збереження конфіденційності. За підказкою супервізора сфокусуватися на певному аспекті цього випадку, який гарно демонструє певне психоаналітичне поняття, явище, складність тощо.

3. Описати проведену Вами психотерапевтичну роботу з цим випадком за такою схемою:

- **Назва.** В назві зазначте психоаналітичне поняття, яке опинилося в особливому фокусі Вашої уваги при роботі з цим випадком, а також ключову проблематику / симптоматику / розлад, який його характеризував. Наприклад, «Особливості контрперенесення у психоаналітичній роботі з пацієнтом із алекситимією», «Робота з еротичним перенесенням у психоаналітичній терапії із пацієнтом поважного віку» або «Особливості модифікації психоаналітичної техніки при роботі з невизначеною втратою» тощо.
- **Зміст.** Перераховує подальші розділи та список літератури й додатки (за наявності) із вказівкою номерів сторінок.
- **Вступ.** Перший абзац — посилаючись на наявні наукові та статистичні джерела, опишіть поширеність цієї проблематики / симптоматики / розладу в популяції — у світі чи в Україні. Другий абзац — посилаючись на наявні наукові джерела (статті з даними про рандомізовані контрольовані випробування, мета-аналізи та систематичні огляди або інші дослідження ефективності), опишіть наявні свідчення про ефективність застосування обраного психотерапевтичного методу

із цією чи подібною / суміжною проблематикою, симптоматикою. Якщо таких даних немає — так і зазначте, що метод є доведено дієвим при таких і таких розладах, але бракує свідчень про його дієвість з випадками нахшталт того, який Ви описуєте. Третій абзац — коротко зазначте, що відомо про те, як саме для роботи з наведеною Вами проблематикою може бути помічним розгляд психоаналітичного поняття чи явища, яке опинилося у фокусі уваги Вашої роботи. Для роботи над цим розділом скористайтеся науковим пошуковиком «Google Академія» (<https://scholar.google.com/>), який допоможе Вам відшукати потрібні матеріали. **Мета.** Наприкінці вступу зазначте, що мета Вашої роботи — проаналізувати певне психоаналітичне явище, процес, втручання чи складність, проілюструвавши його на підставі обраного Вами випадку з його певною проблематикою / симптоматикою / розладом.

- **Огляд літератури.** В цьому розділі виділіть кілька підрозділів, щоб, посилаючись на наукові джерела, послідовно й лаконічно описати таке: 1) якими є загальні теоретичні уявлення про функціонування пацієнтів із описаною Вами з проблематикою / симптоматикою / розладом; 2) які на сьогоднішній день є рекомендації до психоаналітичних втручань у роботі з такими скаргами; 3) як класичні та сучасні психоаналітичні концепції розуміють те психоаналітичне поняття, над яким Ви працюєте у цій випускній роботі. Наприклад, якщо Ваша тема — «Особливості контрперенесення у психоаналітичній роботі з пацієнтом із алекситимією», присвятіть перший підрозділ тому, як психоаналітичні теорії розуміють алекситимію, далі перейдіть до того, що має бути в фокусі уваги психоаналітичної роботи з людьми з алекситимією, і, насамкінець, опишіть, що

таке контрперенесення в психоаналітичному підході і як воно може бути використане в практиці.

- **Метод.** У першому абзаці, посилаючись на наукові джерела, опишіть, як виглядає робота в психоаналітичному підході при роботі саме з такою проблематикою, над якою Ви працювали (наприклад, чи показана тут класична психоаналітична техніка або ж певні модифікації, чи радять автори використовувати кушетку, який сетинг рекомендують і чому). У другому абзаці розкажіть більше про те, як було організовано роботу безпосередньо у випадку, про який буде йти мова далі (наживо чи онлайн, яка частота сеансів і їхня загальна кількість, інші особливості зустрічей, які дозволяють читачам уявити загальний сетинг цієї роботи).
- **Клінічний випадок / клінічна ілюстрація.** Цей розділ можна структурувати так, як більш зручно для Вас для того, щоб розкрити тему. В цілому важливо, щоб на початку Вами були зазначені мінімальні необхідні деталі анамнезу та скарг цього пацієнта (зі змінами для збереження конфіденційності), особливості та запит звернення, інша інформація, яку Ви отримали (наприклад, під час інтерв'ю чи завдяки психодіагностичним інструментам). Далі опишіть хід Вашої психотерапевтичної взаємодії таким чином, щоб передати специфіку роботи із наявною проблематикою чи симптоматикою, із фокусом на тих психоаналітичних поняттях, які Ви обрали як центральні для своєї роботи. Наприклад, Ви можете виділити окремо опис лінії перенесення-контрперенесення у Вашій роботі або ж описати фази чи інші ключові лінії, періоди в терапії, або ж виділити провідні внутрішні конфлікти пацієнта та таке інше.

- **Обговорення.** Після опису випадку важливо надати певну його рефлексію, аналіз, теоретичний коментар щодо того, як описані Вами процеси проливають світло на розуміння розглянутого Вами явища, зокрема — на особливості пацієнтів із подібною симптоматикою, проблематикою, скаргами. Зосередьте свою увагу на тому, як цей випадок ілюструє типові і відомі процеси чи переваги або недоліки використання певних інтервенцій, а які аспекти зіштовхнули Вас із зоною нового чи невідомого. Окресліть свої ідеї щодо подальшої роботи з цим випадком або ж те, які уроки із ведення цього випадку Ви могли б використати у своїй роботі з іншими пацієнтами. В цьому розділі важливо використовувати усталені для психоаналітичного підходу поняття із посиланням на їхніх авторів. Наприклад: «Описаний процес посилення супротиву пацієнтки на п'ятому сеансі психоаналітичної психотерапії можна прокоментувати в термінах негативної терапевтичної реакції, яку свого часу сформулював З. Фройд (1905) та розвинув у сучасному світлі О. Кернберг (2011). Негативна терапевтична реакція зазвичай виникає при.... У наведеному у цій роботі випадку негативна терапевтична реакція, за моїм припущенням, може бути пов'язана з... ». Цей розділ є головною частиною роботи і має продемонструвати, як пов'язані теоретичні положення із розділу «Огляд літератури» та «Клінічний випадок».
- **Список використаної літератури.** Формується лише з тих джерел, на які автор чи авторка посилався в тексті випускної роботи.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Випускна робота має бути виконана та оформлена з додержанням наведених нижче вимог. Текст роботи має бути набраний на комп'ютері на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт, через 1,5 інтервали.

Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: лівим – 25 мм, правим – 10 мм, верхнім – 20 мм, нижнім – 20 мм. Номер сторінки – зверху, з правого боку.

Обсяг роботи – 30-50 сторінок.

Випускна робота починається з **титульного аркуша** (див. додаток 1), який включають до загальної нумерації сторінок, але номер сторінки на ній не проставляють.

Заголовки підрозділів вирівнюються по ширині тексту, крапка в кінці не ставиться.

При оформленні таблиці її тематичний заголовок розміщується над таблицею. Слово «Таблиця __ (номер)» пишеться з вирівнюванням по правому краю, назва таблиці і сама таблиця – по центру.

Найменування графічного матеріалу (рисунки, схеми, діаграми) починають словами «Рис. __ (номер)» і розміщують під ілюстрацією. Слова «Рис. __ (номер)» вирівнюються по лівому краю.

Цитування та посилання на джерело у тексті має здійснюватися у стилі АРА, наприклад (Masten, 2020); якщо вказано сторінку джерела, вона вводиться через двокрапку, наприклад (Masten, 2020: 125).

До списку використаної літератури слід включати тільки ті джерела, на які є посилання у тексті. Джерела слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Відомості про джерела, включені до списку, необхідно подавати згідно з вимогами оформлення списку використаних джерел за міжнародним стандартом АРА, (з вимогами щодо цього стандарту можна ознайомитись, наприклад: https://ukrlogos.in.ua/documents/ara_style_ua.pdf). Просимо врахувати, що чинне українське законодавство забороняє посилатися на статті російською мовою та/або опубліковані в росії чи білорусі. В разі необхідності зробити посилання на твір, перекладений російською, просимо посилатися на джерело мовою оригіналу (напр., англійською, французькою, німецькою тощо).

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему: _____

_____

Слухача курсу підвищення
кваліфікації «ПСИХОТЕРАПІЯ»
Освітня програма «ПСИХОАНАЛІТИЧНА
ПСИХОТЕРАПІЯ»
Спеціальність 225 «Медична психологія»

_____
(прізвище, ім'я, по батькові слухача)

Роботу допущено до публічного захисту:

Керівниця програми _____ канд. психол. наук Лазос Г.

Ректорка _____ докторка філософії Писаренко Т.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ЛІТЕРАТУРИ

1. Aron, L. (2016). Ethical considerations in psychoanalytic writing revisited. *Psychoanalytic Perspectives*. 13(3), 267-290. <https://doi.org/10.1080/1551806X.2016.1228893>
2. Bion, W.R. (1963). *Elements of Psycho-Analysis*. London, Heinemann.
3. Нелін, Є. В. (2021). Тавістокська школа психоаналітичної педагогіки: практична діяльність послідовників Мелані Кляйн. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. 1(18), 126–132. <https://doi.org/10.18372/2411-264X.18.15486>